

M. 7096: 1-15.

Skåne

uppt. av

Haf Christoffersson
frn Måstad.

int. 1939-40.

Register.

sid.

Skolinspektor prövar barn.	1.
Kuvudlösa ryttare.	1.
Dödsvarsel, - liktäg. m.m.	1.
Spöksil.	1.
Rödbrödig halv försakrade vilsegång.	1.
Pengahistor i Havgårdsön.	2.
Trelleborgs kopparsjöar i Havgårds- sjön.	2-3.
Häring förtrollade gässlingar.	4.
Båthavsläkt-sägen.	4.
S:t Tomas dag - sades all ohyra	
	upps.
Nordshytten el. Odin.	4.
Skofsmwan.	5.
Asathor dödade troll.	5-6.
Offra t. S:t Olofs bild för sjukdomar.	6-7.
Röka mjölkvälen.	7.
Tandvärk.	7-8.
"Ellerbydd" - sjukdom.	8.
Namn på olika rum.	8.
Löjlig auktionskungörelse.	9.
Frägnymma	10.
Summa botade vanskinnig.	10.
En ladvfogdes order.	10.
Carl Johans Epiksgata. mel. Malmö-Ystad.	11.
Pångaskrinet.	12.
Fiskarchustur bad hund Carl Johan om att deras män, som sätts i fängelse skulle fu- givas.	13.

- Åtchöög beboddes av en man. 13.
Hus för kreatursvaktarna. 13-14.
Vit kalv spökade. 14.
"Hästmästaren", - spöke, som förvillade, - 14.
kunde skjutas m. silverknapp. 15.

Skolinspektören prövar en del barn å svarta taflan. Han säger till en gosse att nämna ett tvåsiffrat tal. Gossen svara och säger 97. Inspektören uppskriver å taflan 79 varefter han frågar en annan som svarar 84. Inspektören skriver då 48 å taflan. Han frågar nu en flicka som svarar skrif 33 "o försöj om du kan ännevänne de osse." Nu blef skolinspektören "bet" och ville ej fråga eller tala om saken mera.

De hufvudlösa ryttarna gästade sina vänner i Lilla Alstads krattmarkar vilka bodde i dervarande stora och djupa s.k. "rännor" (från Isperioden). Till en av dessa den såkallade Silkerännan kommo ofta om nättarne tvenna ryttare, som saknade huvud, ridandes å snövita hästar. De kommo i flygande fläng så det susade i luften och försvunno i Silkeränna.

I samma krattmark sågs också ofta om nättarna hufvudlösa män vid de dervarande rännor i vilka de sades hava sina bostäder. Ärestasse möttes ofta av nattliga vandrare omtalades av degamla. Så t.ex. sågs ofta före dödsfall att ärestassa drogo fram å socknevägen från Lilla Alstadsby mot Vestra Alstads kyrkogård. Liknande har nattvandrare sitt å socknevägen mot Fru Alstads kyrkogård och å stora landsvägen mitt för den s.k. "Härsebacken." Strax efter att de mött sådana "Advarsel" eller "jinfär" har det varet en rysansvärd liklukt.

Spökpilen som växte i rågången mellan ägorna nr. 2 och 4 Lilla Alstad var bebodd av spöke. Pilen var en vanlig s.k. stampil med ett väldigt stort hufvud innan den år 1911 föll av ålderdomssvaghets. I denna håltomma pil troddes det vara s pökbo i synnerhet som det också gick invid pilen ett litet vattendrag. I denna pil sägs det hava varit mycket spökeri. Ofta utsprang samtidigt fyra ljus med hiskelig fart åt var sitt väderstrick. Det var också farligt att färdas där förbi om nättarna ty ofta fingo de en "bra knuff" mitt för bröstet.

Den "rödbrogede kalen." brukade i äldre tider lägga sig mitt å körbanan å socknevägen från Lilla Alstad till Fru Alstad. Den hade sin plats strax invid en mindre grav kallad "hongahollan". Körande och gående måste vackert vika åtsidan ty alldrig så lite de ofredade denna rödbrokiga kalf blevo dewilse i "knoppen" (huvudet) och sprungo runt om hongahollan hela natten.

Pengakisstan i Havgårdsön.

Genom att en "kyllingehyna" visade sig någon "ynke gång" fingo folk "förviid" på om inte pengakistan var begraven derstädes. De beslöt derför att gräva efter den. Enligt sägen skulle de ej få lof att säga det endaste ord om hur de skulle göra utan allt skulle ske tigandes. En kvällstund sen solen var nergången gingo några män dit försedda med spader m.m. Lyckan stod dom bi så länge de voro "tyssa" som i graven. Allt gick lyckligt och sade min min berättare gamla Hans Larsson Pengakistan fanns och upptogs med mycket besvär. Den var så tung att de ej kunde bäraden derifrån varför de hämtade häst och vagn. Då de hade lyft pengakistan upp på vagnen och skulle till att köra åstad med den funna skatten såg den ena av finnarne en pansarklädd skepnad med ett huggande stort svärd öfver dem. Han sade då i rädska till den andra "ser du den darre". Detta skulle han ej hava sagt ty med detsamma flög pengaskrinet av vagnen och sjönk djupare ner isitt förre hål der dat ligger och bevakas av den pansarklädde mannen med det stora huggesvärdet. En person har flera sylfvermynt som han funnit invid och på ruinen.

Trelleborgs kopparporta och Hafgårdssjön.

Dessa kopparporta sägs också hava varit uppsatta och begagnade vid Hafgårds slott säger Hans Larsson. När fiernderna belägrade slott och innan det katulerade sänkte slottets innehavare kopparportarne i Hafgårdssjön så att de ej skulle falla i fiendens händer. Det har flera gånger gjorts försök att åter upptaga dem men mislyckats. Det kan nem-

ligen ej ske med mindre än genom något mystigt sätt. Egaren av Haf-
gårds slott hade emellertid av en klok man fått besked om att portarne
blott kunde uppdragas av tvenne treåriga "rödbrogede battingar" som
uteslutande uppfötts på söt mjölk. Dessa battingar skulle vara födda
av en rödbrokig kviga, således s.k. "kviebarn". För att kalvarne skul-
le växa och bliwa starka skulle de kastarureras inom åtta dagar. Så
hände det sig att å Hafgård en rödbrokig kviga som kalfvade förste gång
födde tvenne rödbrokiga tjurkalvar. Allt gjordes som trollgubben sagt
och kalvarne uppföddes på mjölk tills de blevo tre år gamla. Men en
regnig och blåsig kväll kom der en stilig ung man in i "kallalaen" och
stod och flirtade med det unga pigebarnet så att hon lät den ena kalfven
dricka närapå all mjölken. Pigans nya kavaljer halp då pigan med att
slå en "skvätt" vatten i "strippebyttan" och gav så den andra kalfven
derav. Denna nya fästemannen kom till pigan trenne kvällar å rad och
det gick sammaledes med kalvmjölken varje kväll vad mera bevarade pigan
som en hemlighet, men hon sörjde mycket sin nya kavaljer som sen aldrig
återkom.

Då nu "battingarne", som kasturerade tjurkalvar kallas innan
de äro begagnade som dragare då de kallas "studa" eller oxar, voro
tre år gamla skulle man söka med dem draga de värdefulla kopparportarna
upp på landbacken. Man lyckades haka fatt i portarne och båda två syn-
tes över vattenytan. Allt sågs således ut att gå lyckligt men presis
som portarne skulle upp på "lanningen" stöp den en stendöd. Nu hördes
ute från sjöns ett glädjeskrik "vannstuden dö" och med detsamma small
dragrepet sönder och kopparportarne sjönko åter i d jupet.

De för trolllade gässlingarne i Slågarp.

En bondmora kom i Slågarp "ginnannes me en lyng gässlinga" (30 stycken). Hon möter då en käring om vilken det troddes både "de o ditta ad hon va en trollkomna." Kvinnan hälsade och sade till bondmoran "de va nån granna gesslinga du har. Strax efter började de alla gässlingarne trilla runt och vände fötterna i "väred" samt lågo som döda. Bondmoran tog då och hastigt plockade sina gässlingar i sitt förkläde samt sprang ing och tog ett rusåll varigenom hon stöpte smält bly i ett vattenämbar plaserad över de som döda liggande gässlingarne vilka strax "kvicknade" till och blev raska och "krya."

Båtasläktsägen.

En av Norrbys sjöröfvaré bosatte sig å Fredshögsgården. Han hade en son återigen fick en dotter. Sen föddes det döttrar i flera led tills en blev moder till Hans Bååths i Vemmerlöfs farfar. Omöjligt är ej att nämnde moder har ovan omtalade härstamning. Kvinnan ifråga som hette var först i gifte med Hans Sjunnesseon Bååth i Skegrige. När han dog gifte honom sig med Sven Persson. Första barn i andra giften blev en son och eftersom inga barn voro födda å gården(hennes första gifte var barnlös) på över 100 år berättas det blev den nyfödda sonen uppkallad som vanligt var efter första mannen(på det den andra enligt tron ej skulle vara ofredad av den döda första mannen) och fick hela hans namn. Hans Sjunnesson Bååth derefter är den nya båtsläkten.

S:t Tomas dag skulle all ohyra uppsägas till flyttning så blevo de som kom detta ihåg för hela året fria att besväras av dylikt Så till ex. gick det i Skytts härad i äldra tid en enarmad gammal soldat omkring och sade upp råttor och mus till flyttning nämnde dag. Han kallade dem för "småjomfruar o småherskaper" ty gav han dem inte sådana smeknamn flyttade de ej. De gamla omtalade att han verkligent hade makt att göra sina hockpocks så att de voro för året befriade från råttor och muss

M.7096:5

Nordskytten eller Odin.

Enligt Dahlins Sveriges historia fortlevde hedendommen jemsides med christendom i Sverige i mer än 400 år.

Som jämlikår med Gudfader, son och heliga anda över hela katolska tidevarvet, och i det lutherska ända in på 1880-talen, Först sen tidningspressen fick så stor spridning att tidningar funnos i varje hem förkvädes den gamla folktraditionen mer och mer. I min ungdom gick det ju allmänt i kyrkan varje söndag, men under vickans syna dagar skulle man akta sig för allt ond och dertill brukades allahanda hedniska bruk. Asagudarne Odin, thor och Freji troddes det allmänt att de regerade. I synnerhet var Thor ute och jagde trollen. Under sådana omständigheter kan man ju säga att Asagudaläran levat kvar ända in i 19 ceklet. Under min barndom på 1870-80-talen hörde jag många trovärdiga personer omtala att de verkligen träffat och samtalat samt sett Asagudarne. Bland annat berättade de följande. En gammal man omtalade många gånger för mig med full trovärdighet att en gång han var ute och gick i "syngervik" en vacker manskensnatt under påskatiden möter han "skovsnuan" komma springande för livet väster ut genom buskarna i skogsbyrnet bånatt dess grenar röko ikring. Hennes långa röda hår fladrade bakefter henne och de långa brösten hade hon kastat upp över axlarna. Lite derefter kom "Norrskytten" som Odin i kristen tid kallades ridandes i skarpaste fart på sin sexhötade Sleipner en gråvit hinst vilken frustande så röken stod i strida strimmor ur näsborrorna. Nordskytten var klädd i en askgrå kappa med stora breda slag om halsen samt en sid vid grå hatt med bretten hängandes långt ner över öronen. Han hade ett långt spjut i handen och en båge över axeln samt ett pilkroger på ryggen. När han såg min berättare som är död för 50 år sen höll han in sin häst och frågade om han inte sett någon komma springandes. Jo svarade mannen han hade sett en stor kvinna med långt utslaget hår springa bland buskarna så det brakade bland dess kvistar. Norrskytten fortsatte med detsamma vester ut. Om en stund kom han åter med kvinnan - skovsnufvan - liggandes död tvärs över "lännen" bak om honom på hästen. Skovsnufvans långa hår och bröst släpade på marken. Norrskytten hälsade åter och tackade samt sade "ser du ja fick na."

Skovsnuan sägs också söka tjusa män som hon träffar i skogarne. En gammal man omtalade för mig på 1880-talet om en skovsnufva

N. 7096:6

som bebodde Gellesgrufvaskogen att hon så förrykt en ung man i Ugglarp att han ständigt hade sammanträffande med henne. Så hände det sig att hon en torsdag rest för att gästa hos sin släkting som kallades Rise-bierskan och hade sin bostad i Arriebackarne. Rätt som det var under denna klara och vackra augustimånskensnatten började "Asathor" o slå po pannejerned ude ve Falsterbohållled" Skogssnufvan fick väl inte brått om att komma i väg mot hemmet o ch gömma sig i "boled". Till sist såg hon att hon ej kunde hinna i säkerhet förr än "Thor me sitt bockspann hann hinge". Hon började då högljutt att klaga säg andes:"Hadde ja ente haft de två christna nylenne unger mina bröst so skulle ja nock komma ongan i tid". Just som hon kom vid ingången till sin bostad var "Asathor tillress o slapp me sin hammare en väldi ud ov sitt pannejern so ad de dånade i hela skoven o knäkte dermed skofsnufvan. Detta var en stor välgärning för hennes äslkare i Ugglarp ty hade hon fått leva tills hon fått fött sina tvillingar hade hon rivet räntan av dess fader vilken måst uppföda dessa glupska varelser som åto förskräckligt mycket ty de hade blivet vuxna på några år och varet fullkomligt stora i sjette året.

(I andra sägner omtalas hur sådana åttlingar efter christna och skovsnufvanphuru fort de vuxet samt däras oerhörda aptit och stora styrka, men det tar för lång plats att omtalas i detta samband.)

Asathor var ofta ute på trolljakt vilka han knäckte med blixt och dunder då han slångande sin hammare "mörnar".

En gång då thor var ute och körde med sina bockar kom ett troll i ett rött nyllas skepnad trellenes i Lilla Alstads by och gömde sig under taket i ett hus. Mannen i hujset såg det och gjorde sig redo att köra ut trollet så att inte hans hus skulle bli träffad av åskan och brinna upp. Mannen fick derför brått om att med en stödkepp peta ner det röda "nylled" som satt på bjelkhuvudet under takskägget. Så snart mystet kom ner på vägen var Thor tillreds att med väldig "tordynnaknall" krossa detsamma.

I äldra tidor såg man ofta att gamla kvinnor då de voro ute och gingo i blåsigt och rägnet väder att de då slogo den vida kjolen upp över huvudet som kallades att köra i karritt för att skydda sig för ovädret. Det hände en gång att kvinnan som vid ett åskväder taget

kjolen som skydd över kroppen att hon hörde någon i sin kjollining kallade på någon sägandes: "kom opp här ulla lilla." Kvinnan slog strax ner sin kjol och deraf uttrillade tvänne "rödnyllen" vilka med detsamma knäcktes med en väldig skräll med Thorshammare.

För sjukdommar ofrades till S:t Olofsbild och strök sig med hans silveryxa i Gudsfaders, Gudsson och Gud den helige andas namn.

Rökade mjölkärlen. Å Elinedals gård blev mjölken varje år strax innan julhögtiden "skitt" ehuru mjölskorna tvättade både händer och jufretmföre mjölkningen. Det söktes en klok man som bodde i vestra Alstad vid namn Christen Larsson vilken rådde dem att vanlig rökelse röka mjölkärlen tre dagar i rad. Sedan detta gjorts blev mjölken åter prima och fin.

Tretton slags Tandvärk.

Vaktmästare Nils Svensson omtalade att en kvinna hade fått ett gruveligt tandvärk för vilket hon sökte Christen Larsson. När kvinnan gick till nämde Ch. L. kom han bagefter och när kvinnan kom dit var han ju ej hemma, men Ch. L. hustru gav kvinnan en buss hon lade vid tänderna. När Ch. L. strax efter kom hem sade han "de va faselit va du ser dolig ud ja har gåd bag etter di o sitt horr dolet du går." Har du ont i tänderna ännu gapa låt mig se. Ja svarade kvinnan sen hon visat tänderna. Efter en stund frågade Ch. L. Har du int i dem ännu gapa åter låt mig se än en gång. Hon viste åter tänderna. När du nu går hem sade Ch. L. så om du blir bjuden mat så ät duktigt ty sen får du mycket ondt. När kvinnan gick hem blev hon bjuden mat hos sin svägerska der hon åt duktiga tag ty tandpinan var rent försvunnen, men den kom åter när hon var inne i en handelsbutik och när hon kom hem var tandvärken rent förskräckelig. Hon gick på golfvét och gemrade sig och till sist sade kvinnan att måste väl springa i en brunn och hon skulle bli frit från tand-

pinan. Till sist måste mannen hjälpa henne i sängen sedan hon på kvällen rökats. Sen tog hon åter en "buss" och en stund senare en till som hon fått av Ch. L. vid 12 tiden på natten somnade hon och vaknade ej förr än kl. 10 på följande dag. Tandpinan var nu försvunnen och blev borta.

Två år senare kom tandpinan åter men nu svarade Ch. L. att denna gången var det en helt annan slags tandvärv som han ej kunde bota. För öfrigt fanns det 13 slags tandvärv som han kände.

"Ellebrydd".

Nils Svensson Domme berättade 1926 att då han var 18 år gammal (nu 68 1937 i 80 året) kommo två vandringspersoner till hans sväger P. Fougth i Domme. De sade till hustrun "er ko e sjuv." "I e kommen i väjen forr nån." Besynnerligt svarade hustrun kan vi vara komna i vägen för någon vi förnärmar ingen. - "Så mie tills värre do har di mer mäjt." Då Ni kan bota kon så kan Ni kansje också bota min sväger han ligger sjuk och de hava sökt doktorn utan resultat.

Jag får se han, jag har botat många som ej doktorna kunnat bota. När hon nu såg den sjuka och tog honom i handen sade hon "den sjuvan e Ellebrydd". Hon tog då och band ett kvinnohuvudkläde om ~~livet på den~~ sjuka. Detta hoeklä skulle sitta om i tre dygn och under tiden skulle den sjuke rökas riktigt på gammalt dags vis både morgon och kväll. I denna rökelse skulle bland annat tagas "to av högra sian po en grissaso o fjär onger högre vingen po en hönna."

Den sjuka hade nästan varet blind i tre och målös i fem vickor. Vandringsskonan påstod att han likväl skulle bli kry men huruvida han fic "maled" (talförmågan) åter ville hon ej garantera. När tre dyng voro gångna fick Svensson "ro i sängen" men under tiden gjorde han allt för att befria sig från bindelen och "grinade so glatt" när han något lyckades. Efter en kort tid blev Svensson fullt återställd sade han.

Han berättade också några gamla rumsnamn t.e.x. "Bästu" lika med spiskammaren, "Härbäred" lika med ett kistehus i uthusen. Alla förstod honom ej då han i gammaldags dialekt sade "Gå ing i mastersed o ta den gamla fielastolen o sett ing i bästuen nej sätt den ing i härbäred."

M.7096:9

Löjlig auktionskongörelse så lydande:

Auktion förrättas den 39 fyste mars hos per Katterumpa i Husselösa gåråhus, der följande obefintliga varor försäljas till den högsta lägsbjudande nemligen : 14 stycken arbetshästar premererade efter det prisbelönta stoet gödselbören stoet rullebör. En trätrumla i kalfställning, en glasvisp me jernbeslag. Stoppenåla o hossegran som kan få ses i marn. Ett par skinsko bra o gå me i torrevär. En overrock utan ärmor o bull. Ett par pjexor utan overlär o resårer. Ett par bonnelösa toflor som fattis lär. En hue uden pull. En ärmelös pels uden bull som varmest om vintern.

Vid auktionen biträder en pia som kan mola to kör o to dränga. Säkra o kände köpare som aldri bruor o betala lemnes anstond till den 1 ste nästkommande januvari i April månad. Auktionen förrättas mellon klockan 100 o"0 i Slimminge. Dom som ämnar besöka auktionen bör komma minst en timme eller auktionens slut.

Högaktningsfullt Torkel Trånos Böjepannarens
kloster Silfanders slott Malmö ajö Plott.

Sara Iwarström bodde i kyrkogatan i Trelleborg. Hennes man Iwarström var andra sturman på ångaren bager som brann upp utanför Trelleborg på 1870-talet. Sara Iwarström kom en dag in till Nils Malmsten som också bodde i kyrkogatan och omtalade att ångaren Bager nu brann men hennes man skulle ej bli bränd utan han skulle bli sänkt. Ingen ville då tro henne men sedan visade det sig att hon siat rätt ty vrakgodset flöt i land vid Trelleborg.

På gärabacken väster ut från västra bro bodde det en bondfamilj vars son Jeppa var sjuk och vansinnig så att de med träspjällar hade avspaltat en hörna inne i stugan. En dag sade Sara till Malmstens pog när du ser att rackaren Karl Gadd går till slaktare Jönsson i Norregadan för att slagta "öj" går du ing och tager hans skinnväst. Mor Malmsten så pogen gå der inj och för att få västen. Malmsten gick också in och hälsade från Sara om hon kunde få låna skingvästen. Hon ville ej men så sade Jönsson "å la han få han." Pogen gick så till Sara med skingvästen. På kvällen kom hon åter till Malmström med västen i en paket och sade om pogen ville gå bort till bondfamiljen, som hade den sjuka inspärrade sonen, och lempa paketen då han skulle gå och hämta mjölk samt hälsa från Sara att de skulle dra skingvästen på deras sjuka son. När sonen haft västen på sig tre dyng skulle den återlämnas till Sara. Jeppa blev innan långt fult kry och bland annat körde han kritstenarne från Trelleborgs gamla kyrka vid rödningsarbetet derstädes.

Då L adufogden på Hickeberga skulle boda upp torparne till arbete gav han följande order: "Hottan o Smottan o Snaddran di ska komma ti gården me yse o nafre o so kan du si ti Age Skomme ad han ska oss komma."

Oredd bodde på Stäfvesjögården. Han var sonson till Erik Larsson som på sin tid kallades kong Erik på Stäfvesjö. Han hette Hans Nilsson oreddor vilket står antecknad å en lantmäterihandling över Stäfvesjögården.

Då Carl Johan gjorde sin Eriksgata mellan Malmö och Ystad berättas det att Oredd hade efter mynster efter Katarina II gunstling Putschin låtet plantera eller nersticka ett otroligt stort antal av skilda träslag avskurna trädgrenar å ett stort mindre värdefullt jordområde på det att kunde skulle få en stor tanke om honom såsom en väldig storskogs odlare. Kungens Eriksgata gick således förbi Stäfvesjömannens egendom. Ehuru de gröna utplanterade trädköpparna vissnade lyckades sveket som aldrig blev uppdagad. En tid derefter erhöll Oredder av Kung Carl Johan tvenne större silfvermedaljer för visad omtanke för skogsodling. Oredd ville dock ej bära sina meddaljer utan fastskruvade dem på Stäfvesjögårdens kyrkostol i Anderslöfs kyrka. Var nu medalljärne äro är je bekant. Det berättas att Oreddor skulle hava varet en stor och lång man. För att visa hur stor han var brukade Oreddor ej öppna sin kyrkostolsbänksdörr utan han trampade derikt över den samma in i stolen. En gång Anderslöfs kyrkogård för många år sen omplanerades säger min berättare Karna Sjunnesson att de då fingo bevis för hans storhet ty bland de många blottade kistorna sågs det på den största å locket två fastskruvad kopior i koppar av den erhållna medaljen vilket en lantbrukare Jöns Olsson född på Stäfvesjö och brorson till Oredd berättat för Karna Sjunnesson. Jöns Olsson dog för några år sen i Villie 92 år gammal han var gift med en syster till min farmor vid namn Ingri Olsdotter.

Ola Svensson i Simlinge min farmors far kom en dag in till sin kvinna, och fornöjd vred sina händer, omtalade Karna Sjunnesson (och hon var dotterdotter till Ola Svensson) och sade Gudskelov den hästtattaren kom långt norr om Malmö Ystads landsväg och tog en vannan väg så vi fick ente körd våra hästar ihjäl i Kungens Eriksgata.

Pängaskrinet.

Enligt sägen hände det sig en stormig efterhöstenatt den 27 oktober på mitten av 1700-talet att en stor tremastarebriggen (en Engelsman) strandade strax väster om Trelleborg. Mannen i en bondgård mitt för strandningsstället går utmed kusten för att finna strandgods. Rätt som han går der ser han en flotte komma drivandes mot land. Flottan bestod av några sammabundna plankor vilken kastades mot landet men gång efter annan drogs den åter ut igen. På flottan satt en man som till sist fick fatt och höll sig vid en bottenfast sten. Den stranden gående mannen halp honom då i land tillika med ett å flottan förvarat skrin. Mannen var ej värre deran än att han kunde gå med hem till bondgården der han nerfäddades. och snart insomnade hårt, Bonden såg med lystna blickar på skrinet som tydligent innehöll en rik skatt omtalar min berättare Karna Sjunnesson. Som han i dagarna skulle bortgifta sin älsta dotter i första giftet med en bondson i närheten vilken tydligent fodrade flickans arf efter modern i guld eller jord. Bonden och hans kvinna vxlade en blick samtidigt som de sågo pengaskrinet och förstodo varandra. Gårdägaren gick ut i huggehuset efter en yxa och med ett slag var den främmande i sängen sovande död. Några dagar förut hade det rot-huggets fyra stora almar östan om gården. Som alla husets tjenstepersonal voro på en brustuebal i brustufvan gick ju allt på att få den döda i ett av hålen. Då balen på morgonkvisten var slut och tjenstepersonalen kommo ham sågs bonden i lag med att plantera fyra nysatta almar i de gamlas ställe. O ve nemesie vakar i en "vutepogs" skepnad han hade åsett det hela utan att våga omtala detsamma förrän han blivet vuxen. Hundra år går åter i tiden så äro också dessa träd en stora och mogna. En stormig novemberdag är ett ikullblåst och i dess rotkorg synas ett menniskoskelett med en signetring av guld på ena finert. Hustrun som varit med om dådet dog innan långt och mannen oroades gemt. Han sökte till sist kloka och blev både rökad och blystöpt över honom men han var och förblev dyster. När döden nalkades måste han bikta och erkänna för kyrkoherden innan han fick sluta.

I äldra tid sökte folket invid Stafsten genom falska bloss narra seglare på grund för att derigenom tjena penga omtalar Karna Sjunnesson.

Då kung Carl Johan första gången efter sin kröning gästade Malmö och tog in hos då varande Landshöfdingen öfver Malmöhuslän. Besöktes han av sex stycken fattiga fiskarehustrur från Trellebrogs östra går vilka utbedet sig tillståelse att få tala med kungen. De erhöllo denna tillståelse och det var en pinsam syn att se sex stycken fattiga fiskarehustrur böja knä inför Majestätet när konungen trädde ut på länsresidentens balkong. Saken förhöll sig så att deras mannar sutto inspärrade och avtjänade straf på Malmöhus under det deras barn ledo den bittraste nød. Männens avtjänade straf för våld och misshandel mot en tjufaktig dragon. Denna dragon hade nemlig stulet fiskarnes beten som de förvarade i en så kallad "söve" (låda med borrade hål) och delvis förstört deras nät och krokar. Fiskarna hade samman slutet sig och förföljde och misshandlade dragonen en hel söndagsförmiddag och till sist var der en barmhertig gammal gumma som öppnade sin stugadörr varefter han fann en tillflyckt i hennes skorstenspipa (på de dersittande s.k. sulfträna) varest han svårt sårad måste sitta ett helt dyng och blev oförmögen i lång tid efter att uträtta något arbete.

Kongen lofvade att taga reda på förhållandet och en kort tid derefter lösslöpptes alla fångarna.

Mannen med örekrus.

I Jordberge ligger en åtthög som kallas "Fennehøj". I denna åtthög beboss en man som ofta blivit sedd då han går från åtthögen till en förbiflytande bäck för att hemta vatten i ett örekrus som hade en lång smal hals och blott ett öre. Vattnet bar han till sin bostad.

Den vita kalfven.

När kreaturen i äldra tider om efter hösten vaktades på jordberga gård övernattade såväl "hörorna" som vaktarna kallades som djuren ute på fälten under nättarna. Hörorna hade små såkallade "rögtarebole" gjorda av bräder vilka liknade ett hus i miniatyr. Underst var detta

hus försedd med en axel varå satt ett stort hjul vid varje sida. I främra ändan var det två grova skaklar för vilka det förspändes med en häst när "röjtareboled" skulle köras från en vång till en annan. I bakra ändan voro två dörrar vilka skildes åt å mitten så att de gingo åt var sin sida. I sådanna bostäder måste ryktarne tillbringa sommar- nätterna å alla större gårdar för en 50 år sedan. Ja i bland t.o.m. i utav grästenar uppbyggda små "hoddor" som hade "pileballingar" till loft varå voro lagda ris, halm och gräsrötter för att avhålla rängdropp. Gemför sidan 96 i I och II uppl. av Skytts Härad. Inne i dessa bräde- hus hade ryktarne sina sängkläder och sofvo för natten emellom som de måste ut och se efter djuren.

Vid tiden då hörorna å jordberga gård måste bo på ovan omtalade vis uppbådades godsets hofbönder att i tur och ordning hjälpa till med kreatursvacktandet under ett dyng. Vid ett sådant tillfälle lågö alla "kräken i goan ro i en klonga me vutarna å alla sior om dom". När det led mot midnatt kom den "vide kalen som brukade spöja po orten". "Vispt" var alla kreaturen i ett ögonblick uppe och "bissade ov glatta livet" så att vaktarna ej voro "mennisko ti ad styra dom" så länge den vita kalfven var bland dem.

"Håsmåkrogen" som är belägen å nr. 8 Bösarp iegränsen mellan Bösarp och Södra Virestads ägor intill Virestadsgårdens mark. Här i denna krok skall det enligt sägen vara ett förvillande spöke i skepnad av en hara vilken kallas "Håsmåharen." Denna hare lärer ofta hava förvillat gående så att de hela natten sprunget runt om ett större eller mindre jordområde. Det händer nemligen ofta att i mörker att man springer runt å ödemarkar vilket jag också gjort. Härtill är dock ej något spökeskuld utan det har sin orsak i att man trampar längre avstånd med ena foten i allmänhet den man ej begagnar på spadan då man grävar. När man tagar några cm. längre steg för vart annat med ena foten gör det ju att man av den ordsaken i mörker går i kretsgång å ett större fält utan att märka det. Då man kommer till kända platser ser man dem vara belägna i helt andra väderstreck än de äro.

Håsmåharen var mycket fruktad för sitt spökeri ej endast att den förvillade nattliga vandrare utan den var omöjlig att skjuta

utan vissa åtgärder. Flera gångar hade jägare skjutet så "ad toed röj ov harepelsen" men han sprang lika oskadad.

En mera klok och förståndig jägare som på så vis skjutet bom på haren blev retad och ref i vredesmod en silfverknapp av sin ärfde väst (det måste vara ärfd silfver om det skall skjutasmuspöke dermed) och laddade om densamma. Han uppspårade då åter haren och skottet pang så att haren blev liggande stilla å marken. Jägaren blev dock besviken på en god harstek ty då han upptog den döda haren för att stoppa den i sin jaktväska blev han klok på att han nu verkligent lyckats taga kål på Håsmåharen ty den befanns vara en ~~vidskinpälse~~ ärm me två pilekäppa i."

Originaluppl.
30 p. folio.

II.

Skolinspektören prövar en del barn å taflan.
 Han säger till en gosse att nämna ett tråsifrit tal. Gossen svara och säger 97.
 Inspektören uppskriver å taflan 79 varefter han frågar en ~~andra~~ anna som svarar 84.
 Inspektören skriver dö 48 å taflan. varefter han frågar ~~en~~^{en} flicka som svarar skrif 33
 "o förtöj om du kan åmne värne de otte".
 Nu blev skolinspektören "bet" och ville ej
 fråga eller tala om saken mera.

De hufvudlåsa ryttarna i Lilla Rytads
 krattmarkar gjöta vilka badde i de dervar-
 rande stora och djupa s. k. "räunner" (från
 1800-talet) Till en av detta den såkallade Sil-
 kerännan kommo ofta om nättarna tre-
 na ryttara, som saknade huvud, ridandes
 å snövita hästar. De kommo i flygande
 fläng så det susade i luften och försvunno
 i Silkerännan.

I samma krattmark sägs ofta ofta
 hufvudlåsa man vid de dervarand räunner
 i vilka de sadet hava sina bostäder.

(om nättarna)

9/ Årestatte möttes ofta av nattlig a vandrare
omtalades av de gamla. Så t. ex. sägs ofta
före därför att årestattra drogo fram i
socknsvägen från Lilla Altds by mot ve-
stre Altds bygård. Liknande har natt
vandrare sett i socknsvägen mot den Al-
tds bygård och i stora landsvägen
mitt för den s. k. "Härsebacken". Strax
efter att de mött sådana "Advertel" eller
"finfar" har det varit en rysansvind likblukt.

Spökpilen som växte i rågängen mellan åjorna
nr 2 och 4 Lilla Altds var bebodd av spöke
pilen var en vanlig s. k. stampit med ett
väldeigt stort hufvud innan den för ca 20
år ¹⁹¹¹ fanns fällt av ålderdomssvaghet. I denne
hältemma pil troddes det vara spökbö
i synnerhet som det också gick in vid pilen
ett litet vatten drag. I denne pil sägs det
ha varit mycket spökeri. Ofta utspang
samtidigt fyra ljus med hinkbelig fart at
var sitt näderbrick. Det var också farligt att fin-
nas här om nätterna ty ofta fingo de en "bra knuff",
mitt för bröstet.

M 7096:3

3) Den "rödbrogade hästen" brukade i aldrig lämna
lägga sig mitt i körbanan och slockna vägen
från Lilla Hultad till Fins Hultad. Den hade
sin plats strax intill en mindre grav kallad
"Kongahallen". Komande och gående måste
väckta vika åt sidan ty aldrig så litet
de afredade denne rödbrokiga kalf blevo
de vilse i "knoppen" och sprung o rann
om Kongahallen hela natten.

Å Hållgårds ön späckade en höna vilken
vistade sig åtta mägon "yukagång".

Penja kissan i Hållgårds ön. Genom att en
"kyllingebyxa" vistade sig nästan "yukagegång"
fingo folk försedd på om inte penja kissan
var begraven dertädes. De berlato dervi att
gräva efter den. Enligt sätmen skulle de ej få
läf att säga det endaste ord om hur de skulle
göra utan att skulle ske tegandet. En katt
krättat i salen var nörgången gingo
nägra min dit försedde med spader m. m.

Lyckan stod dom bi så länge de norr "tyss" som
som i graven. Det gick lyckligt och

sade min berättare ^{N 7096:4} gamla Hans Larsson
Penza bisten fanns och upptogs med mycket
betvär. Den var så tung att de ej kunde
bära den därifrån varför de himitade hatt
och vagn. Då de skulle lyfttats ^{hade} penza bisten
upp på vagnen och skulle till att höra åstad
med den funna skatten. Såg den ena av fin-
narne en pansarblädd skepnad med ett hug-
gande stort svärd öfver dem. Han sade då i
rädröla till den andre "ser du den därre".
Detto skulle han ej ha haft sagt ty med det sam-
ma flöj penza skrinet av vagnen och sjöns
djupare ner i sitt före hål der du ligger
och bevakas av den pansarbläddde mannen
med det stora huggetvaret. En person har flera
varningar som han funnit invid och på ruinens.

Trelleborgs kopparporta och Hafjärds
sjön. Detta kopparporta sägs också ha haft
varit uppsatta och beväpnade vid Hafjärds
slott nära Hans Larsson. När fiendom
belägrade slott och minne det katoliska sankta
slottets innehavare kopparportarna i
Hafjärdsjön så att de ej skulle falla i fiend-
ens händer. Det har flera gånger gjorts

5) för sâk att åter upptage den minneslyckat
 Det kan nemligen ej ske med mindre än genom
 något mysligt scitt. Egoen av Hafgåadsblatt
 hade emellartid av en plack man fått berikad
 om att portarne blatt kunde uppdragas av
 tre unne tre åriga kattererade "rödbröze de
 battningar" som utestulande uppfâllt på sät
 mjölk. Dessa battningar skulle vara föddde
 av en rödbrözig kviga, således s. k.
 "kviebarn". För att kalvarne skulle växa och
 bliro starka skulle de kattererats in om åtto dagar.
 Så hände det sig att i Hafgård en ^{Rödbrözig} kvig som
 halvade förste gång föddde tre unne rödbrözige
 tjurkalvar. Aut gjordes som trollgubben
 sagt och kalvarne uppfâddes på mjölk till
 de blev tre år gamla. Men en regnig och blö-
 sig kväll kom der en stilig ung man in i "kalle-
 laen" och stod och flirtade med det unga pige-
 barnet så att hon lät den ena kalven dricka
 närapå all mjölkun. Kvaas Pigan nya kaval-
 jer halp dâ pige med att slâ en skatt ~~der~~
 "skrätt" vatten i "strippebytten" och gav
 så den andra kalven drav. Denna nya föde
 mannen kom till pige tre unne brâllar och
 det gick sammaledes med kalv mjölkun

6/ varje kväll vad mera bevarade ~~flegan~~
som en hemlighet. men hon sörjde mycket nu
nya kärlekar som sen aldrig åter kom.

Se nu "battlingarne," som karturerade Björk-
var kallas numm de äro begagnade som drags-
ne de kallas studie "eller ökar, varo tre är
gamla skulle man däck & fögo med dem
^{de vändfulla}
draga kroppen portarna upp på landläckan.
Man lyckades haka fast i portarne och både
två syntes över vallen ytan. Allt sagt så
ledes ut att ja lyckeligt men precis som
portarne skulle upp på "lanningen stöp den
en stendöd." Nu höndes ute från sjöns ett
glädje skrik "Björkvar vann studen dö".
och med det samma small dragsrepet sönder
och kroppen portarne sjönko åter i djupet.

De förtröllade gässlingarne i Slägarp. En
bondmora kom i Slägarp ^{30 dykm.} ginnandes me
en lyng gässlinga "Hon väter dö en härin
om vilken det troddes böde dit och "de o ditta"
ad hon va en trollponna." Kvinnan hällack
och sade till bondmoran "de va min granna
gässlinge du har. Stare efter börja de alla

gästlingarne trille runt och nämnde fällorna
i "väred" samt lärjö som döda. Bond moran
tag då och hastigt plackade sin a gästlingen
i sitt förkläde samt sprang in och tog ett
rusåll varigenom hon stupte smält bly i
ett vatten åmber placerad över de som döda
liggande gästlingarne vilka utrak "kvikk-
nade" till och blev raska och kriga. "Kriga".

Båt släkt sågen. En av Norbys sjöräpurer
bosatte sig å Fredshögs gården. Han hade
en son åter igen fick en datter. Sen föddes
det döttrar i flera led tills en blev modig till
i vennerliffs
Hans Båths farfar

Omöjligt är ej att nämnde modig har van om talu-
de härtamning. Kvinnan i fråga som hette

• var först i gifte med Hans Gunnestam
Båth i Skeppie. När han dog gifte hon om
sig med Sven Persson. Första barn

i andre gifte, blev en son och eftersom inga barn
voro födder å gården (hennes första gifte var barn-
lös) på över 100 år berättas det blev den nyfödda
sonen uppkallad, som vanligt var efter första manna föd-
det den andre enligt brödrakullo vara afredad av den döda
första mannen) och fick hela hans namn - Hans Sjuresson
Båth förflyttas är den nye båt släktens

8/ St. Tommas dag skulle all vhyra upp så-
gas till flyttingen så levo de som kom datto
ihäg för hela iret fria att berördes är
dyligt. Så till exempel gick det i skytts
härad i äldre tid en ^{enarmad} gammal salolat omkring
och sade upp rätter och muss till flytting
nämndes dag. Han kallade dem för "smäjömf-
fene" o "smäkertskaper" ty gav han dem inte
sådana smeknamn flyttade de ej: de gav
omtalade att han verkligen hade makt
att göra sina hovkpockar så att de vro
för årt bepriade från rätter och muss.

Nordskyttens öder odia. Enligt Dahlius
Sveriges historia fann levde hedan domma jämsti-
des med christindom i Sverige i mer än 400 år

9/

Som jämlikar med Gud fader, ~~som~~ och
helige ande över hela katolska tider var det
och i det lutherska ända in på 1880-talen,
Först sen tidningspressen fick saker
spredning att tidningar funnus i varje hem
förförades den gamle folktraditionen mer
och mer. I min ungdom gick ^{det} alltid
i kyrkorna varje söndag, men under vickans
synta dagar skulle man aktuera sig för att
ond och därtill brukades alla hande bedrifter
bruk. Asagudarne Odin, Thor och Frej
bröddes det alltid att de regerade. Synta-
het var Thor ute och jagde trallar. Under
sådana omständigheter kan man ju säga
att Asagudalärans levat ända in i 19
seklet. Under min barnedom på 1870-80-talen
hönde jeg många trovärdiga personer omtales
att de verkligen träffat och samtalaat samt
sett Asagudarne. Bland annat berättade
de följande. En gammal man omtalade min-
ga gångar för mig med full trovärdighet
att en gång han var ute och gick i "synger-
skov" en vacker manskens natt under påska-

M.7096:10.1

10% tiden
motor han "skovsmannen" kom me springa-
buskarna LUDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

de för livet väster ut genom skogsbygget
~~genom buskarna~~
(så att dess grenas röko i kring. De ha
långa röda hår fladdrade bak efter honne
och de långa brösten hade hon kastat upp
över axlarna. Lite derafter kom "Nordrykt-
^{i kristn tid}
ten som adimkallades ridandes i kappa i ker-
parte fart på sin sexfotade Sleipner en
gråvit
koltvätt häst vilken faulstade så röken
stod i strida strimmar ur näsborrorna.
Nordryktten var klädd i en sildgråhatt
askgrå vid kappa med stora breda slag
om halsen samt en sild vid gråhatt med
brettan hängandes långt ner över öronen.
Han hade ett långt spjut i handen och
en båge över armen samt ett pilpros
på ryggen. När han såg min berättare som
är död för 50 åren höll han in sitt häst
och frågade om han inte sett någon kom-
ma springandes. Jo svarade manum han
hade sett en stor kvinna med långt ulala-
get hår springa bland buskarna så det
brakade bland dess kvistar.

"Nord Norrmypytten" fortsatte med att sätta
 ma vester ut. Om en stund kom han åter
 med kvinnan - skovsnusvan - liggandes
 död tvärs över "lämnen" bek om honom på
 hästen. Skovsnusvans långa hår och bräit
 släpade på marken. Norrmypytten hälpsade
 åter och talarde samt sade "Ser du ju
 fisk nu"

Skogsnunan sapsackse söka tjusa man som
 hon träffar i skogenne. En gammal man erntalade
 för mig på 1880-talet om en skovsnusva som
 bebodde Gellesgrusva skogen att hon så för-
 rykt en ung man i Uggelorp att han ständigt
 hade sammanträffande med henne. Så han-
 de det sig att hon en torsdags rest för att
 gäste hos sin näkting som kallades Rise bie-
 skan och hade sin bortad i Arniebackarna.

Rätt som det var under denna klara och val-
 kra augustimånskens kväll natten började
 "Hathor" o må po pannejerned - ude
 ne Falsterbo hållde" Skogsnusvan fick
 väl inte brått om att komma i väg mot
 hemmet och gömma sig i "boled" Till

12 sitt säg hon att hon ej kunde ~~hunne~~ i
säkerhet förr än "Thor me sitt bokspann
hann hingz". Hon böjade dock högt huvudt att
plaga ~~o~~ Saganus: "Hade du inte haft de
två Christina nyffenane under mina bröd
so skulle jag dock komma organ i lid", just
som ~~Asathor~~ hon kom vid inloppet till
sin bostad var "Asathor tillress o slapp me
~~ne sin hammare~~
(en valdi griste ned av sitt pannan färn so
at(hela skoven) de dämade i). ~~skovens~~
~~o~~ o knäckte dermed skogsnufvun. Detto
var en stor välgärning för hennes ållkare
i Ugglarp ty hade hon fått leva tills hon
fått fått sina trillingar hade hon rivit
räntan av dess fader vilken målt upp fö-
de dessa glupske varelser som åto fö-
skräckligt mycket ty de hade felicit
varuno på nägra år och varer fullkomligt
stora i sjette året 7 andre sägar emtals hur sådana o-
attlinger efter Christea och skovsnurru ha-
ru fört de varset samt däras oerhöra aplik och stora styr, men det tar för långt plats
att emtala
i detta samband Asathor var ofta uta på tralljakt vet-
ka han knäckte med bliscit och dandis den
han längande sin hammare "mörner"

13 En gång dö^o thor var ute och sände med
sina böcker kom ett troll i ett rätt
nyllas skepnad trellenes i Lilla Nötads
by och gjorde sig under taket i ett hus
Mannen i husest såg dit och gjorde sig
redo att hörja ut trollet så att inte
hans hus skulle bli träffat av åskan och
brinna upp. Mannen fick dock för brott
om att peta med en stödkepp ned ner
det röda "nyllen" som satt på bygghu-
vudet under takkragget. Så snart
nystet kom ner på vägen var Thor
tillreeds att med vildig "torobjuna knall",
krassa det samma.

I äldra tider såg man ofta att gamla kvinnor dö^o
de var ute och gjingo i blästigt och vägrat väder att
de dö^o slapp den vide ~~skoten~~^(som kallas att hörja i karri) kjolen upp över hu-
vudet och för att skyddas sig för ovädret. Det hänt
en gång att kvinnan som vid ett årkväder tagit
kjolen som skydd över krappan att hon hörde najan
i sin kjallining kallade på någon sågande:
"Kom opp här ulla lilla". Kvinnan slog strax
om ner sin hjul och deraf uttrillade tvåne
"rödnyllen" vilka med det samma knäcktes med en
välbrag skräll med Thorshammare.

14 // För sjuk dommar sprades till St. Folklivsarkiv
bild och sträck sig med hans silvers ystca i
Guds faders, Guds svn och Gud den helige
andas namn

Rökade mjölkärlen. Elmedals gård blev
mjölkun varje år strasc innan julhögtiden
"Spitt" eburn mjölkarna trättade både häder
och fufret före mjölkningos. Det sätts en
klock man som bodde i vetro. Håtad vid
namn Christen Larsson vilken riddle dem
att vanlig rökelse röka mjölkärlen tre gångar
dagar i rad. Sedan detta gjorts blev mjölkun
åter prima och fin.

Trettio slags Tandvänk. Vaktmästare
Nils Svartson ontelade att en kvinna ♀
hade fått ett gruvligt tandvänk för vit-
pet hon sökte Christen Larsson. När kvin-
nan gick till nämnde Ch. L. ~~sade~~ kom han bak-
efter och när kvinnan kom dit var han ju ej
hemma, men Ch. L. hustra gav kvinnan
en buss hon lade vid länderna. När Ch. L.
strax efter kom hem sade han "de va fast-
lit va du ser dolig ud ju har gåd bay etter
di o sett horr dolet du går". Här du ont i

157 länderna ånum gape låt mig se ~~ja komma~~
 kvinnan sen hon visat länderna. Efter en
 stund frågade Ch. L. Har du ont i dem ånum ga-
 pe åter låt mig se din en gång. Hon viste åter
 länderna. När du nu går hem sade Ch. L. så
 om du blir bjuden mat så åt duktigt ty
 sen får du mycket vondt. När ~~kvinnan~~ gick
 hem blev hon bjuden mat hos sin svägerska
 der hon åt duktiga tag ty tandpinan var rent
 försvunnen, men den kom åter när hon var inne
 i en handelsbutik och när hon kom hem var
 tandvärken rent förskränkelig. Hon gick på gaff
 vitt och genrade sig och till sist sade kvinnan att
 måtte väl springa i en braun och hon skulle
 bli fri från tandpinan. Till sist mätte man henne
 hjälpa henne i sängen sedan hon på krädden
 räkats. Sen tog hon åter en "buss" och en ~~stund~~
 stund senar en till som hon fått av Ch. L. Vid
 12 tiden på nattetid somnade hon och vaknade
 ej förr än kl. 10 på följande dag. Tandpinan var
 nu försvunnen och blev borta.

Tre år senare kom tandpinan åter men nu
 svarade Ch. L. att denne gången var det en helt
 annan Magt tandvärk som hon ej kunde hata
 För öfrigt fanns dit 13 slags tandvärk som hon kän-
 de.

"Ellebrydd" Nils Svart i denne berättade 1926
att de hem var 18 år gammal (nu 68 + 1937 = 80 år) att
kommo två vandrings personer till hans vägar
P. Fouqth i denne. De sade till hustrun
"er ko e sjuk". "Ta kommen i vägen för nära
Betymnerligt varade hustrun kan vi vara
komma i vägen för någon vi förmärmar
ingen - "Så mie tills värra do har di mer
mäjt". Da Ni kan bota kon så kan Ni
kanske också bota min svaja han ligger
sjuk och de hara sikt daktorn utan resultat.

Jag får se han, jag har botalt många
som ej daktorna kunnat bota. När hon
nu såg den sjuka och tog honom i handen
sade hon "den sjukan e Ellebrydd". Hon tog
då och band ett kvinnohuvudkläde om huvudet
på den sjuka. Detta hovekläde skulle sitta på i
tre dyng och under tiden skulle den sjuka räkkes
riktigt på gammalt dags vis. både morgon och kväll
I denne räkelre skulle bland annat tasas "tv
av högra sian po en do grisse so o-fjär onger
högre vingen po en honna".

Den sjuka hade nästan varit blind i tre

Ma 7096:17
LUNDs UNIVERSITETs
FOLKMINSKESARKIV

17 och målats i fem rödkor." Vandringen
med konan påstod att han likväl skulle
blif kryf men huvudet han fick "målad" (stal-
förmåzen) åter ville hon ej gerentera. När tre
dyng varo gjagna fik Svensson "ro i sången"
men under tiden gjorde han allt för att befria
sig från bindelen och "grinade så glatt" när han
nägat lyckades. Efter en kort tid blev Svens-
son fullt återställd sade han.

Han berättade ^{viktos} flagna gamla rumsnamn t. ex
"Bärtu" liko med spiskammaren, "Härbärèd" liko med ett körtehus i uthusen. Alla förestod
honom ej då han i gammal dags dialekt sade
"Gå ing i masterbed o ta den gamla
fjällartalen o sett ing i bärtaen nejsatt
du ing i härbärèd".

Ljutis auktions kongörelse s. o. lydande! Auktionen
 förrättas den 39 syste mars hos pär Katte-
 rumpa i Husebolisa gårhus, der följande
 obefintliga varor försäljs till den högste lägs-
 bjudande nömligen: 14 stycken arbetshälter pre-
 mererade efter det prisbelönta stort göd-
 selbören - stort rullebör. En trätrumla
 i kafsställning. en glasrishop me jernbelag
 stoppenale o hassel gran som kan få ses i men-
 marn. Ett par skinstko bra o ga' me i torre-
 vår. En överrock utan ärmor o bull
 ett par pjescor utan överlår o resårer. Ett
 par bonneläsa tafflor som fättis lår. En hne
 utan pull. En ärmelässpels utan bull som e
 varmet om vintern.

vid auktionen ~~biträder~~ en pia som kan molka tv kör o.
 To dranga.
 Säkra o kunde köpare som aldrig bevor
 o betala lemnas avstånd itennes avstånd
 till den 1ste nätkommende januari i April
 månad. Auktionen förrättas mellom klockan
 100 ö o i Slimminge. Dom som är var beröka
 auktionen bör komma minst en timme efter auktionens slut.
 Högaktningens full Torkel Fränos. Böje pannareus
 plåster Sil Sanders statt Malmö ojö Plott.

Sara Zwarström bodde i kyrkogatan
i Trelleborg. Hennes man Zwarström
var andra sturman på angaren bager
som brann upp utanför Trelleborg på
1870-talet. Sara Zwarström kom en
dag in till Nils Malmsten som också
bodde i kyrkogatan och omtalade att anga-
ren ^{nu} brann men hennes man skul-
le ej bli bränd utan han skulle bli sänkt
ingen ville då tro henne men sedan vis-
ade det sig att hon sätter rätt ty vrakgod-
set flöt i land vid Trelleborg.

På gära backen väster ut från västra
bro bodde det en bondfamilj vars son
Jeppa var sjuk och vanligvis så att de
~~med tröspjäller~~ hade avspaltat en hörna inne i stugan. En
dag saade Sara till Malmstens nog när
du ser att räckaren Karl Gadd går till
~~några vrakspal~~

21. Mäktarens församling i Norregårdan för att
 slagna "öj" går du in i och tager hans
 skinnväst. När Malmsten så pogen gå
 der in i och för att få västen. Malmsten
 gick också in och hälsade från Sara om
 hon kunde få låna skinngvästen. Hon
 ville ej men så sade församling "åta han få
 han". Pogen gick så till Sara med
 skinngvästen. Tid kvällen på kvällen kom
 hon åter till Malmström med västen i
 en paket och sade om pogen ville gå
 bort till bondfamiljen, som hade den sjuka
 inspärrade sonen, och lemme paketen
 då han skulle gå och hänta mjölk samt
 hälsa från Sara att de skulle draja skinng-
 västen på deras sjuka son. När sonen hafte
 västen på sig tre dygn skulle den återlemmas
 till Sara. Jeppa blev innan längst fult kry
 och bland annat kände han kribbelenne
 från Trelleborgs gamla kyrka vid röd-
 ningsarbetet derstädes.

M.7096:21
LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
22 Malmstens mor var sjuk och ~~döde~~ dock
tro Christell i lång tid, men blev ej bättre

En dag kom Sara och sade "nu har den
kvarksalverun gåd här länge ~~och~~ nu ska
jö givne di dugti om du vill ~~är~~ surkede kvark-
salvarne. Mor Sara räpte henne med sin
hemlighedsräkelse och innan längt var hon
fullt kry och levde tills hon blev 92 år gammal.

Sara trotskunnig hade en Snövit katt
vilken hade ett rött och ett blått öga
En dag kom hon in till Malmstens och hade
en "gröf fittemad" som hon satte positt
knä och skar med en knif av nazlerne
(tigandis) på pogen och lät dem falla
med på "fittemaden". Men vad hon begy
nade maten till fick aldrig Malmstens red
på.

Partkontoret var mitt för Saras bortada. Döde
kände part delicansen och tutade i hornet. Sa-
kas son ville vara portmästare men det satte Sara
sig emot och avlade en ed. Ja då me parten en dag
ska min liv och --- och slag namn i bordet skall
du aldrig bli något annat och dit slag in chura
hon ej --

Se° Ladesag den ^{M. 7096:22} på Hölleberga skulle boda
upp torparne till arbete gav han följande
ordir: "Hattan o Smattan o Snadbran
di ska komma ti gären me yse o naf-
re o so kan du si ti Age Skomme
ad han sk osse komma,"

På underliga vägar. I slutet av 1840-talet
upprördes söderflätt av en mycket sorglig häm-
delse. Det var enda sonen till en förf

Oredel' bodde på Stäfvejögården. Han
var sonen till Lars Erik Erik Larsson
som på sin tid kallades Kong Erik på
Stäfvesjö". Han hette Hans Nilsson Oredel
vilket står antecknat i en kantinaturskrift
läng ^{Stäfvejö} över ^{Gården}.
Då Carl Johan gjorde sin Erikss gata
mellan Malmö och Ystad berättas det att
Oredel hade efter myster efter Katarina
na II quittning Putschin lätit plantera
eller nerställa ett obrottsligt stort antal av
skilda trädslag arskurna trädgrenar å ett
stort mindre värdefult jordområde på dit

M. 7096:23
LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
24 att Kunzen skulle ^{ha} en stor tanka om hov
som sätter en väldig stor skogs odlare. Kunzen
Eriks gate gick således förbi Stäfverjö manns
egendom. Där de gröna ~~träd~~ utplanterade
trädkapparna vissnade lyckades sveket som
aldrig blev upptäckt. En tid därefter erhöll
Oreddar av ^{Kung} Carl Johan tvenne större silfver
medaljer för visad omtanke för skogs odling.

Oreddar ville dock ej bärre sina medaljer utan
fastkravade dem på Stäfverjögårdens kyrko-
stal i Andertiffs kyrka. var nu medalljörne är
är ej bekant. Det berättas att Oreddar skulle
ha varit en stor och lång man. För att visa
hur stor han var brukade Oreddar ej öppna sin
kyrkostalsbänks dörr utan han trampade direkt
över den sammunat in i stolen. En gång Andertiffs
kyrkogård för många år sen om planterades sju
min berättar Karin Sjönessm att de doffing
bevis för hans storhet ty bland de många blottade
kistorne sägs det på den största d. docket ^{två} fast
kravat papper i koppor av den erkända
medaljen rikket en lantbrukare jöns olsson född
på Stäfverjö och boson till Oreddar berättat för Karin
Sjönessm. jöns olsson dog för nära är sen i Villie
92 år gammal han var gift med en systers till
min farmor vid namn Ingri Als datter.

Ala Svensson i Simlunge var farmons
 far kom en dag in till sin kvinna, omtalade
 (hon var dotter dotter till Ole Svensson)
 Kenna Svensson och sade Guds helas den här
 tallarn kom längst norr om Malmö Ytters
 landsväg och tog en annan väg så vi fick inte
 fönd vara hästar i häl i Krunges trädgård
 gata.

Pöniga skrinet. Endigt sätter hemme det sig en
 stormig efterhöstenatt den 27 oktober p.^o
 mittan av 1700-talet att en stor tremastara
 brigg (en engelsman) strandade strax vä-
 ster om Trelleborg. Mannen i en borggård
 mitt för strandvagns stället gick ut med kastan
 för att finna strandgods. Rätt som han gick
 der ser han en flott som drifvades
 mot land. Flotten bestod av några samman-
 bandna plankor vilken kastades mot landet
 men gång efter annan drogs den åter ut i
 gen. På flotten satt en man som tillsvidt fick
 fäst vid höll sig vid en batten fast i den. Den vid
 stranden stående mannen halp honom då i land
 tilliko med ett ä flotta förvarat skrin. Man
 nu var ej varre drar ut än att han kunde
 ge med hem till borggården der han verbad
 fört i rumen 26

efter sin kröning gjälade Malmö och tog in
hos då varande Landskapsförlagen öfver Malmö-
huset. Besäktes han av den styrkans fältig,
fiskare hustrur från Trelleborg östra giv vilket
utbedit sig tillståelse att få talo med kungen
• De erhöllt denna tillståelse och det var en pris-
sam syn att se den styrkans fältiga fiskare hu-
strur böja knä inför Majestätet när kungen
trädde ut på länsresidentens balkong. Saken
förhöll sig så att deras män sattes inspärrade
och avtjänade straf på Malmöhus under det deras
barn ledde den bitteraste nöd. Manne av tjänade
straf för våld och misshandel mot en tjusaktig
dragon. Denna dragon hade nemlig
stulit fiskarnes beten som de förvarade
i en s. o kallad "söve" (läda med borrhade hål)
och delvis förstört deras nät och krokar.
Fiskarna hade samman slutit sig och förföljd
och misshandlade dragonen i hel sin dag och
förmiddag och till sist var der en barnartig
gammal qumma som åppnade sin stupa-
dörr varefter han fann en liten flyck i hennes
skonstens pipa (på de der inritande s. k. sulf-
tråna) varerit han svart farad märte utto idt
helt dyna och blev oförmögen: läng til efter at att
uträtta något arbete.
På engen lagnade att ta zo reda på fiskellandet
och en kort tid därefter lätsläpptes alla fångerna.

26 dades och snart ^{N. 7096} ²⁶ undomnade hertigens
sag med lyftna blickor på skrinet som tyd-
ligen inne håll en rik skatt omstolar min
berättare Karna Spinnessm. Som han i da-
garna skulle bort gifta sin äldsta datter i
fört gifvit med en bondson i marketen
vilken tydligen sedrade flickans af efter
modern i guld eller fjord. Bonden och
hans kvinna veselade sig en blick särdeles
som de sago pengaskrinet och förtado
var andra. Gårdägaren gick ut i huggeshu-
set efter en yxa och med ett slag var den
främmande i sångan savande död. Några da-
gar före ut hade det rat huggets fyra stora almar
östan om gården. Som alla husets tjänste
personal var på ^{trastens bruntus} en bal i trastusvan gick ju
albt på att fördöm döda i ett av hålen. Da be-
len på norgm kvistn var slut och tjänste per-
sonalen kommo hem sägs bonden i lug med att
plantera fyra nya sätta almar i de gamlas ställe
Ove nemtje vaker i en "vintepojs" skep-
nad han kunde åtta det hele utan att växa omsta-
la det samme som än han blivit vuxen. Huvudra ~~go~~ är
är där åter i tiden så är också dessa träd en stor
och mogna. En stormig november dag är ett ikall
blåst och dess rotkorg synas ett minne hos hela

FÖRMINNESÅRKIV
Flutrum som varit med om dädet såg innan
långt och mannen orsades gunt. Han siktade
till sitt klocka och blev både räkado och bly-
stapt över honom men han var och förtidens
dyster. När dädomen malkades måste han blicka
och erkänna för parkokroden innan han fick
sluta. • Tidare tid sökte falket invid Stafsten genomsöka
blott nära reglara på grund för att derigenom fånga pengar om talur
Kanna Sjönnestad
Mannen med örekrusen. I fjordbergen ligger
en åtthög som kallas "Fennehöj". I denna åtte
hög bebott av en man som ofta blivit sedd dö
han går från åtthöjden till en förbiflytande båk
för att hämta vatten i ett örekrus som hade en
lång smal hals och blott ett öre. Vattnet bar han
till sin bortad.

till sin bållas.

Den vita kalfvun. När kreaturen i äldre tider
om efterhösten vaklades på "fjordbergs gård över
nattetide såväl "höronna" som vaktarnas kallades
som djuren epte på fästten under nätterna. Hö-
ronna hade smäckor kallade "röjtarebole" spända
av bröder vilka liknade ett hus i miniatyr. Under
var detta hus försedd med en asel var satt ett
stort hjul vid varje sida. I framra ändan var
det två grova skaklar för vilka det förspe-
des med en hait när "röjtareboled" skulle
köras från en vång till en annan. I bakra

M. 7096:28
 28 ändam varo tre dörrar vilka skildes åt i mitten
 så att de gingo åt var sin sida. 7 saclanara
 bostäder måste ryktarna tillbringa i mitten
 i alla större gårdar förr en 50 år sedan. Ja i
 bland t. v. m. i ~~stora~~ utav grästens uppbyggda
 små "huddor" som hade "pilebollinger" till loft
 varo varo lagda ris, kalm och gräsrotter förr
 att av hålla regn dropp. Genom sidan i + och
 96 i I och II upph av Skryts Herrad. Nine i detta
 brädehus hade ryktarna nine säng kläds och
 sofo förr natten emellan som de måste ut och
 se efter djurua.

^{å Vindbergsgård}
 vid tidm då mororna ^{måste} bo på ovantälade
 vis upplådades gudsets hofbin der att i tur
 och ordning hjälpa till med kreatursval-
 plundret under ett dyg. Vid ett sådant tillfälle
 lågo alla "kräken i goan ro i en klunga me
 vulerna å alla sior om dom". När det led
 mot midnatt kom den "vile kalen som brakade
 spöja po ortu". "Vispt" var alla kreaturen i ett
 ögonblick uppe och "bissade or glatto livet" så
 att vaktarna ej voro "mennisko ti ad styra dem"
 så länge den vita kalven var bland dem.

29 "Håsmåkogen" som är belägen å' u: & Bosarp
 i gränsen mellan Bosarp och Södra Virestaads ejr
 intill virestaads gårds mark. Ligger i dena krok
 skall det enligt sagan vara ett förvillande spö-
 ke i skepnad av en hare vilken kallas "Hå-
 småharen". Denna hare lever ofta have för-
 villat gående så att de hele natten sprunget
 runt om ett större eller mindre fjord område.
 Det händer nemlig ofta att i mörker att man
 springer runt å ödemarken vilket jag också gjest
 här till är dock ej något spökebudd utan det har
 till orsak i att man trampar längre avstånd med
 ena foten, i allmänhet den man ~~ej~~ begagnar på spa-
 dan då man grävar. På ett större fält gör det
 nu nästan. När man talar några cm. längre ifog
 för varit aunat med ena foten gör det ju snart
 att man av den ordstaken ~~går~~^{i mörker} i krets gång å' ett
 större fält utan att märka det. Då man kommer
 till kända platser ser man dem vara belägna i
 helt andre väderstruck än de äro.

Håsmåharen var mycket fruktad för sitt spöke
 ej endast att den förvillade nattliga vandrare utan
 den var omöjlig att skyta utan visso åtgär-
 der. En flera gånger hade jägare skytt

LUND UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

30 80° ad toed röj omkring haren" av haren
pelsen" men har sprang liko askadat.

En mera kluk och förståndig jägare som
på särvis skjutit bort på haren blir
retad och ref i vredes mad en silfverknapp
av sin ärfde väst (det måste vara ärlid silf-
ver om det skall skjutas spöke derrmed) och
lade den i sin båtta när han laddade om
den samma. Han upprepade då åter harm
och ~~skottet~~ ^{pång} så att haren blev liggende stilla i
marken. Jägaren blev dock besviken på en
god hantek ty då han upptog den döda
haren för att stoppa den i sin jaktväskan
blev han kluk på att han nu verkligen lyckats
taga kål på Håsmäharen ty den befanns
vara en "vidskingfälse ärm me tve kör
pile källpa i".